Cătălin Vasile Bobb

Petru Moldovan, Moshe Idel. Dinamica misticii iudaice

Provopress, Cluj, 2005.

Primul lucru pe care îl sesizează cititorul cărţii lui Petru Moldovan este dificultatea temei abordate, dublată de scriitura complicată şi uneori chiar criptică a tânărului autor. Cu toate acestea, Petru Moldovan pare a fi singurul autor din România care reuşeşte să trateze într-o manieră exhaustivă o problemă atât de complexă cum este cea a misticismului iudaic, aşa cum este el teoretizat în opera lui Moshe Idel. Rigoarea şi meticulozitatea exasperante, care uneori îţi lasă impresia că cel ce se revendică a fi ucenicul lui Moshe Idel vrea să spună mai mult decât magistrul său, îl recomandă pe tânărul cercetător clujean ca un nume ce nu mai poate fi ocolit atunci când vrei să vorbeşti despre Moshe Idel. În acelaşi timp, mă bucură în această carte tentaţia specializării, a cunoaşterii cât mai vaste a unui anumit subiect singular.

Încă din începutul cărţii, Petru Moldovan mărturiseşte ce anume îşi propune să prezinte în lucrarea sa: "cabala teozofică, alături de curentul contemporan ei, cel extatic; rolul lor în cultura europeană, aspectul mesianic al acestor curente, hasidismul, hermeneutica cabalistică, şi, nu în ultimul rând, modalităţile de percepere a Torei şi motivul Golemului".

Cultura occidentală recunoaşte, fără ocolişuri, a purta înăuntrul său amprenta palimpsest a iudaismului. Creştinismul canonic nu-şi refuză dreptul de a apela la cartea sfântă, Tora, fără a face din acest recurs o posibilă tipologie axiologică. Influenţele fac parte din firul firesc al istoriei. E îndeobşte cunoscută recuperarea, mai mult sau mai puţin afirmată, a lui Platon în patristică, a lui Aristotel puţin mai târziu, în scolastică etc, ca să numesc aici exemplele cele mai celebre. Adică, în orice operă vom putea regăsi împrumuturi, idei similare, într-un cuvânt sincretisme culturale absolut naturale. Însă, ceea ce m-a frapat în cazul cărţii de faţă este că Petru Moldovan, urmărind modul de gîndire al magistrului său, susţine ideea imaculării aproape totale (probabil că forţez uşor lucrurile, însă ideea rămâne) a misticismului iudaic. Anume, dacă înăuntrul iudaismului putem regăsi o dinamică, în sensul unei mişcări pe axa istoriei, aceasta este neutră oricărei influenţe exterioare; adică este singulară, în sensul păstrării identităţii proprii şi unică, în sensul regăsirii în întreaga cultură a unui singur curent mistic, cel al misticii iudaice.

Urmărind firul gândirii lui Moshe Idel, Petru Moldovan prezintă Cabala teozofică (o modalitate ritualică de a intra în contact cu divinitatea) analizînd problema celor 10 Sefirot ca pluralitate a antrophos-ului divin. Pe de o parte, dacă desluşim între copierea (mimesis-ul) Sefirot care creează omul, atunci putem regăsi o variantă cunoscută a panteismului, iar pe de altă parte, în contra-partidă putem discuta, ne spune Petru Moldovan, şi despre o altă tendinţă cabalistică, aceea de a

Cătălin Vasile Bobb
Teaching assistant,
Department of Systematic Philosophy
Faculty of History and Philosophy
Babes-Bolyai University
Cluj, Romania

Key words:

Mystics, kabbalah, Moshe Idel, Jewish misticism, Petru Moldovan

vedea cei zece Sefirot ca făcând parte din om, nefiind altceva decât o reflectare a decadei divine.

Cabala extatic-profetică este discutată în special în legătură cu Abraham Abulafia - care propune o serie de tehnici mistice pentru a putea intra în contact cu Divinitatea. Printre acestea putem aminti: recitarea numelor divine, numerologia, etc. În acest context, problema hermeneuticii devine una de o reală importanţă. Petru Moldovan analizează cu claritate cele şapte modele interpretative ale sensului Torei propuse de Abulafia. Dintre acestea ţin să menţionez două modele de interpretare a sensului. Mai întîi, *restauraţio literarum*, metoda prin care „literele sunt întoarse în starea lor de materie primordială ". Se poate observa, astfel, cu uşurinţă, importanţă literelor care refac traseul iniţial al creaţiei ceea ce revine la a spune că există o metodă umana de cunoaştere ontologică. În al doilea rînd, cea de a şaptea metodă analizată de autor, *Sfânta Sfintelor*, al cărei scop este acela de „a aduce contemplatorul Torei la stadiul profeţiei prin transformarea versetelor Torei în alte propoziţii, adică în Nume Divine". Fundamentală aici este tentaţia cunoaşterii creaţiei, unde contemplatorul poate intra în contact direct cu Divinitatea.

Petru Moldovan reconstruieşte gândirea lui Moshe Idel într-o manieră, cum îi place să afirme, aparent cronologică punând în evidenţă metodologiile dispersate pe care magistrul său le foloseşte. Fiind vorba de *work in progress*, maniera interpretativă pe care Petru Moldovan i-o atribuie lui Moshe Idel pare a fi cea a *tool box*-ului adică, cea a diferitelor metode utilizate pentru subiecte care nu sînt foarte diferite. Dacă spre exemplu filologia, recursul la textele disponibile pe acest subiect, nu dă roade în analiza Golemului, atunci se poate analiza istorico-psihologic impactul fiinţei umano-divine asupra perioadei în care acesta ar putea fi regăsit.

Registrul analizei lui Petru Moldovan poate fi cu greu sistematizat. Autorul nu resimte nici o dificultate în a-şi apropia, spre exemplu, metoda istorică în analiza fenomenului studiat. Apoi, pare-se, pregătirea filosofică de care dispune îi permite şi o abordare fenomenologică. Desigur, nu în sensul husserlian al cuvântului, ci într-unul care îi permite regăsirea anumitor tipologii fenomenale în contexte diferite. Însă, ceea ce i sar putea reproşa tânărului autor este faptul că nu-şi acordă destulă libertate hermeneutică, rămâne apropiat şi prea fidel textului magistrului său. Se pare că paricidul, atât de natural în cultură, va surveni în acest caz mult mai târziu.